

Cartea Samuel și revelația progresivă a Vechiului Testament

Biblia este asemenea unui joc puzzle cu 66 de piese, fiecare carte a Bibliei reprezentând câte o piesă. Scopul final al jocului este ca, după ce am analizat cu atenție fiecare piesă să le așezăm pe toate la locul potrivit și să obținem astfel întregul pe care îl compun, o imagine clară și completă reprezentând ceva anume (un peisaj, un portret etc.). În mod asemănător, țelul final al oricărui iubitor al Cuvântului lui Dumnezeu este ca, după ce a studiat cu atenție fiecare carte a Bibliei, să înțeleagă legăturile dintre ele și să le adune într-un tot armonios și coerent. Biblia nu este o carte de istorie, ci este un discurs teologic. Dumnezeu vorbește despre Sine, despre om, despre Mesia și planul de restaurare al Universului într-un mod progresiv și coerent. Cărțile Bibliei au multe elemente comune, fapt ce conferă unitate Bibliei. În toate cărțile Bibliei găsim revelat același Dumnezeu și aceeași Evanghelie. Cu toate acestea, fiecare carte a Bibliei conține și elemente specifice, unice. Dumnezeu nu repetă la infinit aceleași lucruri, ci și revelează lucruri noi, ascunse până atunci. Astfel, fiecare carte a Bibliei descoperă noi fațete din planul lui Dumnezeu și accentuează în același timp anumite părți din Evanghelie și din caracterul lui Dumnezeu. Biblia este un discurs teologic coerent în care Marele Pedagog își predă mărețul curs. Cursul nu este prezentat haotic, ci lecțiile sunt alese cu grijă și prezentate într-o ordine logică.

Primul curs (Geneza) așează elementele de bază și în același timp pregătește tema cursului doi (Exod). Al doilea curs adaugă teme și concepte noi, care la rândul lor fac posibilă înțelegerea conceptelor incluse în cursul trei (Levitic) și tot așa. Cursul este predat în două semestre. În primul semestru se predă Vechiul Testament. Acesta cuprinde trei module:

- **Revelația istorică** – cărțile istorice,
- **Revelația profetică** - profeții,
- **Revelația antropologică** – cărțile poetice și de înțelepciune.

Noul Testament predat în semestrul doi cuprinde și el trei module:

- **Revelația istoric-narativă** – Evangheliile și Faptele,
- **Revelația epistolară** – epistolele,
- **Revelația profetică** – Apocalipsa.

Îmi place această împărțire în trei module. Numărul trei ne aduce aminte de Persoana Trinității. Dacă ne uităm în Vechiul Testament, de exemplu: Revelația istorică Îl are în centru pe **Dumnezeu Tatăl** și modul în care Acesta își împlinește planul Său de mântuire pe pământ. Revelația profetică Îl înalță pe **Mesia**, Fiul lui Dumnezeu și ne ajută să îl descoperim și în revelația istorică. Și în fine, Revelația antropologică ne vorbește despre om și lucrarea lui Dumnezeu în inima acestuia când suferă, când iubește, când ia decizii, când realizează diverse proiecte, când se confruntă cu realitatea morții, când se bucură și când plânge. Cu alte cuvinte, cărțile poetice și de înțelepciune ne atrag atenția asupra lucrării tainice a **Duhului lui Dumnezeu** în inima omului.

Primul modul este deci revelația istorică. Oare de ce? Deoarece, Domnul este Marele Pedagog. El selectează segmente din istorie pentru a Se revela pe Sine, Evanghelia Sa și planul Său de restaurare. Istoria nu este un scop în sine, ci un mijloc prin care Dumnezeu vorbește despre Sine, despre relația Sa cu omul și despre planul Său. El prezintă astfel elemente teologice

complicate prin intermediul unor istorii simple din viața reală. Este ceea ce face orice bun pedagog. El găsește pentru conceptele abstracte exemple și ilustrații simple din lumea reală. Astfel, Domnul, în loc să țină un discurs teologic abstract și complicat despre profilul credinței mântuitoare, El îl alege pe Avraam și selectează câteva întâmplări simple din viața lui care să oglindească credința autentică. În loc să ne țină un discurs filosofic abstract despre răscumpărare și intrarea în relație cu Dumnezeu, Marele Pedagog ne vorbește despre istoria unui popor salvat de Moise din robia egipteană, și tot așa până când își revelează toate conceptele teologice pe care a găsit cu cale să le dăruiască omului. Am putea compune un tabel cu două coloane și în prima coloană să avem cărțile istorice și în a doua coloană să avem conceptele teologice revelate prin intermediul secvențelor istorice selectate. Vom face acest lucru ceva mai târziu.

Strategia pedagogică este excelentă! Dar urmează cărțile profetice. Oare de ce? Oare nu era suficientă revelația istorică atât de clară și convingătoare. De ce mai găsim în Biblie aceste cărți profetice, evident mai dificile și mai abstracte. Într-adevăr, ele au ca punct de plecare evenimente istorice concrete, însă includ în loc de narațiuni discursuri teologice mai greu de urmărit și înțeles decât o narațiune sau un set de legi ca cele revelate în Deuteronom, de exemplu. De ce își complică Dumnezeu limbajul? De ce renunță la narațiune și optează pentru discursuri profetice? Sunt mai multe răspunsuri la această întrebare. În primul rând, orice bun pedagog nu rămâne doar la ilustrații, ci el este interesat și de teoretizare, de conceptualizare și abstractizare. El ne dă niște exemple (mărul care ne cade în cap și pământul care nu cade în cosmos), dar nu se oprește aici. El merge mai departe și ne oferă concepte abstracte (gravitație) și definiții exacte. Pe baza acestor concepte vom putea adăuga altele noi și tot așa. În mod asemănător, se pare că revelația profetică din Biblie are și acest rol de conceptualizare și abstractizare a revelației istorice.

În al doilea rând, prin simple narațiuni nu poți vorbi în mod direct despre viitor. Ai nevoie de un alt limbaj. Cărțile profetice renunță la narațiune și adoptă un alt limbaj pentru a ne putea transmite în mod direct informații despre evenimente care vor avea loc în viitor. Astfel, ele ne spun în mod explicit ca va veni Mesia, că va suferi, ca va învia, ca va fi un Împărat glorios care va face judecată pe pământ. Cărțile profetice ne vorbesc astfel în mod direct și explicit despre Mesia. Și Mesia avea să vină undeva în viitor. Dar aceasta înseamnă că revelația istoric narativă nu ne prea vorbește despre Mesia? Nicidecum. Dar o face de cele mai multe ori în mod indirect. Cărțile profetice sunt cele care ne descoperă revelația despre Mesia din cărțile narative. Astfel, în Exod avem nenumărate capitole despre jertfe și preoți. Noi știm acum că ele ne vorbesc de fapt despre lucrarea lui Mesia. Dar de unde știm? Din Noul Testament! Dar cei care au scris Noul Testament de unde au știut? Din cărțile profetice bineînțeles! Citind Isaia 53, au putut pricepe că jertfele din Levitic vorbesc de fapt despre jertfa pe care o va aduce Mesia, și citind Psalmul 110 au înțeles că funcția Marelui Preot din Lege este o funcție mesianică, pe care Mesia o va împlini, dar după o altă rânduială.

Astfel, prin cărțile narative Dumnezeu revelează în mod clar anumite concepte teologice fundamentale, iar cărțile profetice le abstractizează și le conferă în mod direct valențe mesianice. Cărțile profetice ne descoperă că revelația istoric-narativă nu ne vorbește doar despre trecut, ci și despre viitor. Multe din istoriile trecute sunt de fapt tipare pentru istoria viitoare, iar cum istoria viitoare îl are în centru pe Mesia, e logic să ajungem la concluzia că minunatele cărți narative abundă de paradigme și tipare mesianice. Aceasta nu înseamnă că în cărțile narative nu găsim deloc conceptualizări, abstractizări și referiri directe la Mesia (de exemplu Moise spune poporului că Domnul va ridica un prooroc ca el, iar în Numeri după istoria răzvrătirilor poporului din capitolele 10-14, urmează capitolul 15 în care Dumnezeu introduce un concept: păcatul cu

voia etc.). Însă limbajul rămâne preponderent narativ și ilustrativ. În cărțile profetice, limbajul este în mod preponderent direct și conceptualizat.

Dacă am înțeles rolul cărților profetice, rămâne să mai răspundem la întrebarea: care mai este funcția cărților poetice și de înțelepciune? Aici includem Iov, Psalmii, Cântarea Cântărilor, Proverbe, Ecclesiastul. Ele sunt cărți poetice și de înțelepciune a cărui mesaj nu este în mod direct legat de o anumită perioadă din istoria lui Israel. Trebuie să subliniem că o parte din psalmi pot fi incluși în revelația profetică și că o altă parte din aceștia pot fi incluși și în revelația istorică (așa numiții psalmi istorici). Am numit aceste cărți și antropologice deoarece ele ne vorbesc foarte mult despre om și trăirile sale sufletești în cele mai importante momente ale vieții. Avem cărțile lui Solomon care creionează o viață de om cu principalele sale preocupări (tinerețea cu dragostea, maturitatea cu înțelepciunea și luarea hotărârilor drepte și bătrânețea cu moartea și sensul existenței). Iov surprinde tema suferinței umane care poate apărea în orice perioadă a vieții. Psalmii ne revelează inima omului și rugăciunea acestuia către Domnul în diferite momente ale vieții: biruință, așteptare, dezamăgire, îndoială etc. Spre deosebire de celelalte cărți ale Bibliei, în cărțile poetice și de înțelepciune omul este cel care vorbește mai mult (aceasta nu înseamnă că nu sunt cărți inspirate, însă Dumnezeu se revelează prin intermediul frământărilor sufletești și gândurilor unor oameni). Dacă Legea și cărțile sunt pline de introduceri de genul: „*Așa vorbește Domnul...*”, dacă în cărțile narrative autorul folosește vorbirea indirectă pentru a ne relata anumite întâmplări din istoria sacră, în cărțile poetice omul își exprimă în mod direct frământările și sentimentele. Psalmii sunt o colecție de rugăciuni, iar Cântarea Cântărilor abundă de declarații de dragoste făcute de om către om; Iov adună păreri ale oamenilor cu privire la suferință, iar Ecclesiastul cuprinde bilanțul și frământările existențiale ale unui om în fața morții. Cartea Proverbe la rândul ei, pare a fi mai degrabă o colecție de vorbe înțelepte ale oamenilor inspirate de Domnul decât un set de proverbe transmise direct din cer prin gura unor îngeri.

Deci care este rolul acestor cărți în Biblie? Dumnezeu, în cartea sfântă, nu a dorit să vorbească doar despre Sine, ci și despre relația Sa cu omul. Pentru o relație autentică și sănătoasă cu Domnul, omul trebuie nu doar să-l cunoască pe Creator, ci să se cunoască și pe sine. De aceea, Domnul nu a revelat în cartea sfântă doar adevăruri despre Sine, ci și adevăruri despre om. Acest lucru îl descoperim și în cărțile istoric-narative și în cele istoric-profetice. Dar această temă antropologică este secundară în aceste cărți. Tema principală este Dumnezeu și planul Său. De aceea, se pare că Domnul a găsit cu cale să inspire câteva cărți în care omul și frământările inimii sale să reprezinte tema centrală. În cărțile istorice ne sunt prezentate faptele unor oameni (David de exemplu), dar nu prea avem acces la frământările lor sufletești. Însă cărțile poetice ne deschid larg fereastra spre zbaterile sufletului omenesc. Astfel, citind Psalmii lui David vom avea o nouă lumină asupra vieții sale, Domnul vrea să ne înțelegem trăirile, și mai ales să înțelegem normalitatea lor, capcanele acestora și soluțiile pentru aceste capcane ale unei inimi înșelătoare de multe ori. Deci cărțile poetice nu ne descoperă doar tainele inimii omului, ci și modul în care Domnul poate și vrea să conlucreze cu noi la mângâierea, vindecarea, modelarea și stăpânirea ei. Cei ce doresc să facă o carieră în consiliere ar trebui să cunoască pe dinafară aceste cărți. Aș vrea să mai subliniez faptul că și aceste cărți conturează în mod direct și indirect profilul lui Mesia. Sunt pasaje care fac referire directă la Mesia (Psalmii mesianici, Proverbe cap.8), iar pe de altă parte ele creionează profilul omului adevărat, profilul împlinit în chip desăvârșit de Fiul lui Dumnezeu întrupat, de Cel despre care psalmistul spunea: „*Tu ești cel mai frumos dintre oameni...*” (Ps. 45:2).

În lumina celor spuse până acum, atunci când studiem o carte din Biblie, marile întrebări sunt: care este specificul acestei cărți, care este elementul de noutate care o face să fie unică în

Scriptură, care este rolul ei în revelația progresivă a lui Dumnezeu, care sunt legăturile cu celelalte cărți inspirate? Ne apropiem cu studiul de cartea Samuel. Înainte să începem studiul, este foarte important să ne amintim că Samuel urmează după Judecători și Rut, și că după Samuel urmează Cartea Împăraților. Cartea Samuel are o poziție exactă în revelația progresivă a lui Dumnezeu. În continuare, vom încerca să zugrăvim logica revelației progresive a lui Dumnezeu de la Geneza la Judecători, și vom emite câteva ipoteze despre rolul cărților Samuel și Împărați în cadrul revelației istorice. Vom construi pentru aceasta un tabel, în care în prima coloană vom avea trecute capitolele din Biblie, iar în a doua coloană conceptele teologice predate de Marele Pedagog.

<p><u>Genesa 1-9</u></p> <p>Începuturi și Evanghelia în miniatură</p>	<p>Aici avem mai întâi începuturile. Era vital să înțelegem de unde venim, pentru a ști unde suntem și încotro ne îndreptăm. Dar tot aici găsim și Evanghelia în miniatură cu toate conceptele ei fundamentale: Creație, Căderea și consecințele ei, Speranța dată de Sămânța promisă, Posibilitatea reînțoarcerii în relația cu Dumnezeu, Imaginea judecății finale a celor nelegiuiți și a mântuirii finale de mânia lui Dumnezeu a celor care au umblat ca Noe cu Dumnezeu și au intrat în Soluția sigură a lui Dumnezeu. După cum vedem, în primele capitole din Geneza avem în miniatură Evanghelia lui Dumnezeu și tot planul de restaurare al Acestuia. Restul revelației nu face decât să dezvolte Evanghelia și planul de restaurare revelat în Geneza 1-9. Dumnezeu, ca un Mare Pedagog ce este, ne prezintă chiar la începutul Cursului rezumatul acestuia și toate conceptele fundamentale pe care se va clădi tot ce va urma în revelația progresivă a lui Dumnezeu. Dacă vreți, în Geneza 1-9 avem, abecedarul Bibliei, care va face posibilă înțelegerea acesteia.</p> <p>Observăm că în Geneza 1-9 mântuirea omului din fața revărsării mâniei lui Dumnezeu are la bază două elemente:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>umblarea omului cu Dumnezeu;</i> 2. <i>promisiunea Sămânței salvatoare.</i> <p>Restul cărții Geneza va dezvolta aceste două concepte.</p>
<p><u>Genesa 10-25a</u></p> <p>Îndreptățirea prin credință</p>	<p>În această secțiune, autorul dezvoltă conceptul de umblare cu Dumnezeu și răspunde la întrebarea: ce trebuie să facă omul pentru a fi mântuit? Răspunsul este clar și simplu: să-L creadă pe Domnul așa cum a făcut Avraam. Astfel, în viața lui Avraam avem oglindit profilul credinței autentice mântuitoare și înțelegem că acesta este singurul lucru așteptat de la om pentru mântuirea acestuia. Aici înțelegem că credința este o încredere neclintită în Dumnezeu și în promisiunile Sale, aici înțelegem totala neputință a omului de a face ceva pentru mântuirea sa, și că mântuirea este un har primit prin credință și nu prin fapte, și că această credință lucrează în viața omului ascultare de Dumnezeu, și că prin această ascultare credința este dovedită ca fiind una autentică.</p>
<p><u>Genesa 25a-35</u></p>	<p>De ce nu se termină cartea Geneza cu istoria lui Avraam? Am avut începuturile, am avut Evanghelia în miniatură și detalierea condiției subiective</p>

**Sămânța
istorică și
Sămânța
spirituală**

a mântuirii: **credința**. Ce mai lipsește? De ce nu mergem direct în Exod spre Răscumpărare și Lege? În cartea Genesa un termen cheie este cel de Sămânță.

Este de fapt un termen care se repetă extrem de mult în această carte și pe care nu îl găsim atât de frecvent în nici o altă carte a Bibliei. Se pare că a doua parte a cărții Genesa se focalizează asupra conceptului de Sămânță (al doilea pilon al mântuirii din Genesa 1-9). Și era nevoie de acest lucru, cu atât mai mult cu cât viața lui Avraam introduce noi înțelesuri termenului de sămânță. Avem Sămânța promisă în Gen. 3:15 (Mesia, un om care va aduce izbăvirea), dar apoi avem conceptul de sămânță spirituală a lui Avraam (toți cei care vor umbla după modelul credinței lui și care vor moșteni veșnic cu Avraam un pământ restaurat la învierea din morți) și conceptul de sămânță istorică a lui Avraam (toți descendenții fizici ai lui Avraam care vor purta semnul tăierii împrejur). În același timp promisiuni de genul: „*Toate Neamurile vor fi binecuvântate în Sămânța ta*” ne indică faptul că acea Sămânță din Genesa 3:15 va veni chiar din Avraam. Se ridică astfel mai multe întrebări de genul: a fi sămânță istorică înseamnă a fi și sămânță spirituală? care este rolul sămânței istorice? cum se raportează Dumnezeu la cei care nu fac parte din sămânța istorică (neamurile)?

Secțiunea a treia a cărții Genesa începe cu Isaac care calcă pe urmele credinței tatălui său Avraam. Deci poți fi și sămânță istorică și sămânță spirituală în același timp. Dar apoi, apare imediat Iacov care în prima parte a vieții sale nu calcă pe urmele credinței avraamice. Secțiunea a doua realizează o paralelă între Isaac și Iacov, paralelă care accentuează că Iacov nu a urmat pașii credinței tatălui său. Fiii lui Iacov i-au urmat exemplul în prima parte a vieții lor.

Dualitatea lui Iacov și lipsa sa de credință autentică reprezintă o temă centrală a acestei secțiuni. Deci, poți fi sămânță istorică fără să fii sămânță spirituală. Deci a fi doar descendentul fizic al lui Avraam nu înseamnă a fi și îndreptățit înaintea lui Dumnezeu.

Atunci ce folos să mai fii sămânță istorică, sau cu ce scop și pe ce criterii unii fac parte din sămânța istorică a lui Avraam? Iacov este ales înainte de a se naște, pentru a înțelege că este vorba despre o alegere suverană a lui Dumnezeu care nu are la bază meritele lui Iacov. Deci, Iacov (și poporul Israel) nu au fost aleși de Dumnezeu pentru că erau mai buni ca ceilalți. Ei a fost cu adevărat predestinați de Dumnezeu, dar nu pentru mântuire, ci pentru o slujbă istorică. Din secțiunea 10-25a înțelegem că Mesia va fi un descendent fizic al lui Avraam. Deci principala slujbă istorică pentru care a fost ales Iacov (și deci tot poporul Israel) a fost aceea, ca prin el, Mesia să apară pe scena istoriei. Din această pricină, vedem în a treia secțiune din Genesa, că în ciuda păcatelor sale și ale fiilor lui, Dumnezeu intervine în mod miraculos pentru a proteja viața familiei lui Iacov. El nu face așa pentru că meritau sau erau mai buni ca ceilalți, ci din pricină că din ei trebuia să vină Mesia. La fel a fost și cu poporul Israel în istorie.

Însă în secțiunea a treia a cărții Genesa, alături de planul dualității lui Iacov și cel al protejării sale în ciuda greșelilor sale, mai descoperim și planul cercetării lui Iacov de către Dumnezeu. Dumnezeu este preocupat de aducerea

	<p>lui Iacov la credința mântuitoare, și de aceea intervine în viața lui cu tot felul de binecuvântări, pedepse și încercări. Dumnezeu nu doar se folosește de sămânța istorică (pentru aducerea lui Mesia în lume), ci este preocupat și de mântuirea ei.</p> <p>Am clarificat deci cum stau lucrurile cu sămânța istorică a lui Avraam, dar cum rămâne cu cei care nu fac parte din sămânța istorică a lui Avraam și cu rolul pe care îl va avea Sămânța promisă în planul de mântuire al omului? Vom găsi aceste răspunsuri în ultima secțiune a cărții Genesa.</p>
<p><u>Genesa 36-50</u></p> <p>Sămânța promisă, sămânța istorică și Neamurile.</p>	<p>În această secțiune se continuă istoria lui Iacov. Dumnezeu continuă să se implice în viața lor și să îi cerceteze până când Iacov și fiii lui ajung într-un sfârșit la credință. În acest proces Iosif are un rol foarte important. Dumnezeu îl folosește pe Iosif ca vas al mântuirii, ca prin el, să aducă atât izbăvirea fizică a lui Israel (păstrarea vie a sămânței lui în ciuda unei foamete cumplite) cât și izbăvirea spirituală a familiei lui (aducerea lor la credință).</p> <p>Dar ca Iosif să poată deveni acest vas minunat al mântuirii a trebuit să treacă prin mari suferințe. Și a devenit un vas al mântuirii, deopotrivă fizice și spirituale nu doar pentru sămânța istorică a lui Avraam, ci și pentru Neamuri. Ba mai mult, deși el s-a născut în casa lui Iacov, el a fost respins de ai săi, și cei care s-au bucurat de izbăvirea adusă de el au fost mai întâi Neamurile, și de-abia mai pe urmă, familia sa reunită a intrat în marea-i mântuire. Deci, Dumnezeu deși a avut în plan salvarea lui Israel prin Iosif, nu a tratat Neamurile la diverse. Ba mai mult, Iosif își testează frații înainte de a se descoperi lor și refuză să facă acest lucru până nu se convinge că pocăința lor a fost sinceră. El amână astfel reîntâlnirea cu tatăl său. Oare de ce vroia Iosif să se asigure de autenticitate pocăinței fraților lui? Se pare că Iosif era preocupat de mărturia lui față de Faraon și egipteni și dorea să evite neplăcerile pe care le-ar fi putut aduce frații săi în Egipt dacă ar fi rămas așa cum erau când l-au vândut. Inima sa bătea deopotrivă pentru familia sa și Egipteni. Iar în inima lui se oglindea inima unui Dumnezeu nepărtinitor care dorește să binecuvânteze prin Sămânța lui Avraam toate Neamurile pământului și nu doar pe descendenții fizici ai acestuia.</p> <p>Când citești istoria lui Iosif nu poți să nu îți aduci aminte de promisiunea făcută lui Avraam: „<i>Toate Neamurile vor fi binecuvântate în Sămânța ta!</i>” și să nu te întrebi dacă nu cumva această promisiune s-a împlinit în Iosif sau dacă măcar cel puțin Iosif nu este o prefigurare a Sămânței promise în Genesa 3:15?</p> <p>Când ajungem în cărțile profetice, aceste presupuneri vor deveni o certitudine. Este foarte interesant și important să privim din nou la cartea Genesa prin lentila cărților profetice. De exemplu, dacă analizăm Osea 12 și Maleahi 1, vom descoperi că profeții fac o paralelă între viața lui Iacov descrisă în Genesa și istoria poporului Israel. Mai mult în cartea Isaia este creionat următorul tipar profetic: Mesia va veni și va suferi pentru a putea aduce mântuire lumii, El va fi respins de Israel care se va duce în robie, dar Neamurile vor manifesta o receptivitate fără precedent în istorie față de Mesia și Dumnezeul Său. După această perioadă, Israel se va întoarce la Domnul și va</p>

	<p>fi restaurat. Privind la Genesa prin aceste lentile profetice este evident că istoria lui Iacov din Genesa reprezintă de fapt un tipar profetic pentru tot planul de mântuire al lui Dumnezeu.</p> <p>Astfel, Marele Pedagog, în prima carte din Biblie ne prezintă nu doar Evanghelia în miniatură, ci și principalele etape ale planului Său de restaurare a lumii. Restul cărților Bibliei nu vor face decât să dezvolte și să detalieze acest plan. Închei incursiunea din cartea Genesa amintind că cele două concepte cheie ale cărții sunt „credința” și „sămânța”. În primele 9 capitole descoperim că cei doi piloni ai mântuirii sunt credința și promisiunea sămânței. Apoi, în Genesa 10-25a avem teologia credinței, și în Genesa 25b-50 avem teologia sămânței.</p>
<p><u>Exod 1-13a</u></p> <p>Răscumpărarea sau intrarea în relație cu Dumnezeu</p>	<p>În această secțiune Autorul ne prezintă procesul răscumpărării sau intrarea în relație cu Dumnezeu. Aici înțelegem că răscumpărarea se face dintr-o robie, care este în primul rând o robie spirituală și că răscumpărarea se realizează printr-un izbăvitor uman. Tot aici descoperim că obstacolul eliberării nu este puterea lui Faraon și a întunericul, ci că avem un obstacol subiectiv (<u>inima idolatră și necredincioasă a lui Israel</u>) și un obstacol obiectiv (<u>dreptatea și mânia lui Dumnezeu</u>). Primul obstacol este înlăturat prin revelarea slavei lui Dumnezeu care face de rușine toți zeii Egiptului, iar al doilea prin jertfirea Mielului de Paște.</p> <p>Este interesant că În Exod și nu în Genesa avem detaliat procesul răscumpărării sau al intrării în relație cu Dumnezeu. În Genesa ni se prezintă profilul credinței mântuitoare dar nu ni se oferă pre multe detalii despre cum au intrat Enoh, Noe, Avraam, Isaac etc. în relație cu Dumnezeu. Avem zugrăvit doar profilul credinței care mântuiește. Oare de ce? De ce acest profil nu este zugrăvit în Exod în contextul răscumpărării?</p> <p>Răspunsul trebuie căutat tot în înțelepciunea Marelui Pedagog. În Exod, imediat după procesul răscumpărării avem darea Legii. Or, darea Legii (interpretată greșit), ar putea umbri ideea de mântuire doar prin credință fără fapte. Pentru a se asigura că nu se face o asemenea eroare, Domnul zugrăvește cu mult înainte teologia mântuirii prin credință, și apoi dă Legea prin Moise. Astfel, este evident că Legea nu poate promova teologia mântuirii prin fapte căci astfel ar desființa făgăduința mai dinainte a lui Dumnezeu.</p>
<p><u>Exod 13b-17</u></p> <p>Pruncia spirituală și vindecarea de bolile inimii</p>	<p>Ce urmează după ieșirea din robie și după intrarea în relație cu Dumnezeu? Urmează un proces al vindecării inimii și al consolidării umblării prin credință și nu prin vedere. Înțelegem că inima celui ce iese din robia spirituală a păcatului este plină de boli. Domnul creează tot felul de contexte pentru a scoate la iveală aceste boli, dar și pentru vindecare lor și pentru învățarea umblării prin credință și nu prin vedere.</p>
<p><u>Exod 18-24a</u></p> <p>Scopul răscumpărării:</p>	<p>Secțiunea aceasta accentuează scopul răscumpărării. Acesta nu este altcineva decât Însuși Dumnezeu, relația cu El. Relația cu Dumnezeu se definește prin păzirea legământului și ascultare necondiționată de toate poruncile Lui (sau în termenii Genesei: credință și perseverarea în credință). A</p>

relația cu Dumnezeu și preoția printre Neamuri	fi în relație cu Dumnezeu înseamnă a avea deplină încredere în El și a dovedi autenticitatea acestei încrederi prin păzirea poruncilor Lui. Păzirea legământului va înălța numele Domnului printre Neamuri și va duce la îndeplinire planul Său de mântuire a întregului pământ. Israel este chemat să fie un preot al lui Dumnezeu printre celelalte Neamuri ale pământului.
<u>Exod 25a-31</u> Resursa pentru rămânerea în relație cu Dumnezeu	<p>Împlinirea legii nu se face prin eforturile și strădaniile omului, ci prin minunatele resurse dăruite de Dumnezeu. Aceste resurse le descoperim în Cortul Întâlnirii, locul în care Dumnezeu locuiește și își revelează slava și locul în care oferă iertarea. După cum accentuează și cartea Levitic, aici este locul în care evreul își poate întări credința prin cunoașterea Celui Preaînalt și poate primi, prin credință, iertarea pentru călcările de Lege.</p> <p>Este important să observăm că legământul este încheiat înainte de darea poruncilor pentru Cortul Întâlnirii. Dumnezeu atrage atenția astfel că marea sa așteptare de la popor este împlinirea legii și nu împlinirea ritualurilor de la Cortul care reprezintă resursa pentru împlinirea legii. El încearcă să prevină pericolul substituirii împlinirii Legii cu o formă de religiozitate manifestată prin împlinirea ritualurilor de la Cort. Când privim la istoria ulterioară a lui Israel, observăm cu tristețe cum acesta a lepădat ascultarea de Dumnezeu și s-a ascuns în împlinirea ritualurilor de la Casa Lui.</p>
<u>Exod 32-34</u> Ruperea și refacerea legământului.	<p>Această secțiune ne învață că legământul poate fi rupt prin neascultare, dar ne dă și vestea bună că poate fi refăcut pe baza îndurării fără margini, a unui Dumnezeu care este în primul rând plin de bunătate, pe baza intervenției Mijlocitorului și a unei pocăinței autentice a celui care a păcătuit.</p>
<u>Exod 35-40</u>	<p>Pocăința poporului este dovedită prin bucuria cu care construiesc Cortul Întâlnirii și prin grija lor de a respecta toate poruncile pentru facerea Acestuia. Dumnezeu coboară doar într-un Cort făcut după poruncile primite, doar într-un Cort care să Îl reprezinte, și doar în mijlocul poporului care este gata să asculte de El în cele mai mici detalii și să tânjească cu toată inima după prezența lui Dumnezeu în mijlocul lor.</p>
<u>Levitic 1-10</u> Jertfe și Mare Preot (trecând pe lângă altarul de aramă).	<p>Cartea Levitic este un fel de Manual al Cortului Întâlnirii. După ce Dumnezeu a coborât în Cort, nici chiar Moise nu se putea apropia de Domnul, și atunci apare întrebarea: cum ne putem apropia de un Dumnezeu atât de Sfânt și cum putem trăi în prezența Sa? Cartea Levitic răspunde la această întrebare și ne oferă o minunată plimbare prin Cortul Întâlnirii.</p> <p>Primul popas este la altarul de aramă. Aici învățăm că pentru a ne apropia de Domnul avem neapărată nevoie de jertfe și de un Mare Preot ales și confirmat de Însuși Dumnezeu!</p>
<u>Levitic 11-22</u>	<p>Al doilea popas este la ligheanul de aramă. Aici aflăm că pentru a trăi în prezența Sa trebuie să fim sfinți precum El este sfânt și că totul trebuie curățit</p>

<p>Curățiri (trecând pe lângă ligheanul de aramă)</p>	<p>din pricina sfințeniei Lui: alimentele, trupul, casele, Însuși Cortul Întâlnirii o dată pe an și relațiile celor din popor.</p>
<p><u>Levitic 23-28</u> (pășind în Locul Sfânt)</p>	<p>Al treilea popas este în locul Sfânt. Jertfele, Marele Preot și curățirile ne aduc în Sărbătoarea din Locul Sfânt, iar esența Sărbătorii este părtășia cu Dumnezeu Cel Sfânt.</p> <p>Cartea Levitic este un Manual al Cortului Întâlnirii, este cartea Sfințeniei lui Dumnezeu care ne învață de ce și cum să trăim în prezența unui Dumnezeu de trei ori sfânt.</p>
<p><u>Numeri 1-10</u> Resurse</p>	<p>În Exod și Levitic avem prezentate intrarea în relație cu Dumnezeu, definirea relației cu Dumnezeu, condițiile și resursele pentru rămânerea în relație cu Dumnezeu. Oare ce va urma? Cartea Numeri ne atrage atenția asupra pericolelor care amenință relația cu Dumnezeu.</p> <p>Primele 10 capitole subliniază resursele pe care le-a dat Dumnezeu poporului, cât și faptul că poporul era un popor credincios care trăia în ascultare de Domnul. Astfel, înțelegem pe de o parte că pericolele din cartea Numeri îi vizează pe cei credincioși, iar pe de altă parte că Dumnezeu a oferit resurse spirituale suficiente poporului pentru ca tragedia din Numeri să poată fi evitată.</p> <p>Principala resursă este Cortul Întâlnirii, în jurul căruia este organizată întreaga tabără.</p>
<p><u>Numeri 11-25</u> Păcatul cu voia sau pericolul pierderii relației cu Domnul</p>	<p>Înțelegem că păcatul cu voia este păcatul care scoate poporul din relație cu Dumnezeu. Este vorba despre o sfidare încăpățânată și repetată a Domnului, de o perseverare în răzvrătire, fapt care rupe relația cu Domnul și produce o teribilă împietrire a inimii.</p> <p>Autorul este atent să definească ce este păcatul cu voia dar și ce nu este păcatul cu voia. Tragedia păcatului cu voia are drept cauză răzvrătirea repetată a omului și împietrirea pe care acestea le produc (cap.11-16) și nu lipsa de îndurare și îngăduință a lui Dumnezeu (17-19). Păcatul cu voia nu trebuie confundat cu un accident spiritual (cap.20a), nici cu neascultările din pruncia spirituală (20b-21) și nici nu se datorează puterilor vrăjitoriei și ale întunericului (22-24). Ci păcatul cu voia are drept cauză o inimă rea și necredincioasă (cap.25).</p>
<p><u>Numeri 26-36</u> Pericolul păcatului cu voia și generațiile viitoare</p>	<p>În urma tragediei primei generații, ne întrebăm dacă această tragedie este repetabilă sau li s-a putut întâmpla doar lor, deoarece au fost o generație specială expusă la o multitudine de minuni și resurse? Ultima secțiune din Numeri se concentrează asupra conceptului de moștenire și subliniază că prin intermediul procesului intrării în Canaan, Dumnezeu zugrăvește de fapt paradigma unei mântuiri veșnice. Ce se întâmplă în contextul intrării în moștenire are un rol paradigmatic în procesul general al mântuirii. Astfel, pricepem că pericolul păcatului cu voia amenință și generațiile viitoare care vor</p>

	păși pe calea mântuirii.
<p><u>Deuteronom</u></p> <p>Concluzii: Iubirea lui Dumnezeu și dragostea de aproape</p>	<p>Cartea Deuteronom are un rol conclusiv în Pentateuh. În lumina a tot ce a fost până acum, se trag concluziile și marea concluzie este că poporul lui Dumnezeu trebuie să persevereze în iubirea lui Dumnezeu și iubirea aproapelui, iar dovada iubirii de Dumnezeu constă în păzirea cu sfințenie a tuturor poruncilor Lui.</p>
<p><u>Iosua</u></p> <p>Marea biruință. Procesul îndelungat al cuceririi moștenirii promise</p>	<p>Am înțeles din Pentateuh începuturile noastre, îndreptățirea prin credință, sensurile conceptului de sămânță, intrarea în relație cu Dumnezeu, definirea relației, resursele și condițiile rămânerii în relație cu Dumnezeu, pericolele care amenință relația cu Dumnezeu, necesitatea focalizării pe iubirea de Dumnezeu. Oare ce mai avem nevoie să învățăm, oare ce ne aduce nou cartea Iosua?</p> <p>Dar despre ce este vorba în cartea Iosua? Iosua ne prezintă procesul luării în stăpânire a moștenirii promise.</p> <p>Este și o carte a judecății lui Dumnezeu, dar în care strălucește în mod unic îndurarea Lui. De fapt, primele 12 capitole pot fi intitulate strategia îndurării lui Dumnezeu de nimicire a Canaanitilor. Iar poporul este chemat să se facă părtaș dreptății și îndurării lui Dumnezeu, să se facă una cu acestea. Prin popor, Dumnezeu își manifestă atât dreptatea și judecata, cât și îndurarea Sa. Prin lentila Noului Testament, descoperim aici de fapt, că intrând în moștenire, poporul devenea din ce în ce mai mult asemenea chipului lui Dumnezeu. Modelarea chipului Său în noi este de fapt esența adevăratei moșteniri de care se vor bucura toți cei credincioși. Acesta este un prim element specific al cărții Iosua.</p> <p>A doua parte a cărții (13-21 – Împărțirea țării) accentuează faptul că adevărata moștenire este Domnul Însuși. Înțelegem astfel că procesul luării în stăpânire a Canaanului este o paradigmă pentru luarea în stăpânire a moștenirii eterne promise de Dumnezeu lui Avraam și seminței lui.</p> <p>Este important să observăm că poporul care intră în moștenire se bucura deja de o relație cu Dumnezeu (legământul fusese încheiat la sfârșitul Deuteronomului). Deci teologia cărții nu are în vedere intrarea în relație cu Dumnezeu, ci creșterea în această relație. Luarea în stăpânire a moștenirii este un proces lent și îndelungat, un proces al ascultării de Dumnezeu și al încercării credinței, din care poporul nu se poate opri.</p> <p>Dacă Numeri este o istorie a eșecului și tragediei, Iosua este o istorie a succesului și biruinței. Numeri ne arată ce să nu facem și în ce să nu perseverăm, Iosua ne arată ce să facem și în ce să perseverăm. Numeri este un avertisment cu privire la ce putem păți, Iosua o încurajare cu privire la ce putem realiza. Numeri ne asigură că putem pierde relația cu Dumnezeu, Iosua ne garantează că o putem păstra.</p> <p>Dacă aveam doar exemplul generației din Numeri și ar fi lipsit biruința generației din Iosua, oare nu am fi fost cam pesimiști și sceptici față de posibilitatea trăirii unei vieți de biruință? Astfel, un rol principal al cărții Iosua este să aducă speranță și lumină după avertismentele și întunericul din cartea</p>

	<p>Numeri. Înțelegem că se poate într-adevăr să rămâi aproape de Domnul.</p> <p>Cartea Iosua, de asemenea, aduce un accent deosebit asupra perseverenței și necesității creșterii permanente în relație cu Dumnezeu. Intrarea în moștenire nu este, cum spuneam, ceva static, ci un proces treptat, continuu, progresiv. Mereu trebuie să cucerești, mai mult, mai mult și mai mult. Relația cu Dumnezeu nu înseamnă doar o ascultare constantă de poruncile Lui, ci și o creștere în relație cu El, o apropiere mai mare de El, o rodire mai bogată. Este ceea ce apostolul Petru ne învață în 2 Petru 2:1-12.</p>
<p><i>Înainte de a explora mai departe bogățiile Vechiului Testament doresc să precizez că secvența revelației Genesa-Iosua am studiat-o intens și îmi este mult mai clară decât următoarea secvență a revelației. Despre aceasta (Judecători – 1&2 Cronici) voi emite mai mult ipoteze, întrebări și posibile legături. Ele urmează să fie verificate și dezvoltate printr-un studiu atent și riguros.</i></p>	
<p><u>Judecători</u></p> <p>Decăderea adusă de lenevire și Importanța liderului în poporul lui Dumnezeu</p>	<p>Cartea Judecători este o carte de tranziție între Iosua și Judecători. În Iosua învățăm că nu putem stagna, că în relația cu Domnul trebuie să fim mereu în creștere, mereu deschiși noilor provocări pe care ni le face Domnul pentru a ne testa și întări credința. Prima parte a cărții Judecători (1-3a) ne arată ce se întâmplă când poporul lui Dumnezeu lenevește și se oprește din procesul cuceririi moștenirii promise: căderea în idolatrie și în mâna asuprașilor. A doua parte a cărții Judecători (3b-16) ne relatează povestea a 7 judecători. Observ faptul că nicăieri în Scriptură nu avem o porțiune de text cu o frecvență așa de mare a izbăvitorilor. Oare să ne învețe a doua secțiune a judecătorilor importanța liderului în planul lui Dumnezeu cu poporul său? În această secțiune poporul pare să devină din ce în ce mai conștient de nevoia unui împărat, a unui lider constant diferit de Marele Preot. Ba mai mult, în ultima secțiune din cartea Judecători (17-21) autorul ne descrie o stare de întunecime spirituală șocantă.</p> <p>Această descriere este unică în revelația istoric-narativă. Mai găsim în cărțile profetice descrieri ale morții spirituale din popor, dar chiar și față de acestea, ultima parte din Judecători pare să evidențieze mult mai bine o stare de decădere și împietrire. Laitmotivul acestei secțiuni este: atunci fiecare făcea ce-i plăcea, nu era împărat în Israel. Știm că Domnul trebuia să fie Împăratul lor (așa cum spune și Ghedeon atunci când poporul vrea să îl pună împărat peste ei), dar mă întreb: oare această expresie nu ne sugerează și necesitatea unui împărat pământesc care să îl reprezinte pe cel ceresc? Oare sfârșitul cărții Judecători nu pregătește instaurarea regalității în Israel?</p>
<p><u>Rut</u></p> <p>Domnul veghează asupra liniei mesianice</p>	<p>Cartea Rut este un mister pentru mine. Este povestea unei a doua șanse, este povestea unei căsătorii din care putem învăța multe lucruri practice despre călăuzirea divină, despre relații. Învățăm și multe lucruri despre harul lui Dumnezeu revărsat atât peste evrei cât și peste cei dintre Neamuri. Dar oare care să fie rolul cărții Rut în Scriptură? Care sunt elementele specifice care o definesc și ce aduce ea nou în revelație progresivă a lui Dumnezeu?</p>

	<p>Nu putem să nu amintim faptul că această carte se termină cu o genealogie, cu genealogia lui David, a marelui împărat pe care Dumnezeu îl va dăruia lui Israel, din care va veni mai târziu Mesia Însuși. Oare cartea Rut ne descoperă cum în perioada zbuciumată a Judecătorilor Domnul urmărește cu grijă linia mesianică și formează o familie cu valori deosebite, familie în care se va naște și va fi educat viitorul împărat? (Și aceasta cu atât mai mult cu cât știm cât de greu se putea forma o familie sănătoasă în perioada întunecată a judecătorilor, în care poporul se adâncea din ce în ce mai mult în fărâdelege astfel încât chiar ultimul judecător – Solomon – este imoral și nu reprezintă un model pentru popor).</p>
<p><u>1&2 Samuel</u> Instaurarea regalității și profilul unui Împărat după inima lui Dumnezeu</p>	<p>Și iată-ne ajunși în cartea Samuel. Oare să fie cartea dedicată conceptului teologic de împărat? Într-adevăr, în Pentateuh găsim profilul și rolul Marelui Preot. Mai târziu, în cărțile profetice, descoperim că este o funcție mesianică pe care Mesia o va împlini în chip desăvârșit, dar după o altă rânduială. În Samuel ni se zugrăvește profilul și funcția unui alt tip de lider în poporul lui Dumnezeu: împăratul. Cărțile profetice (dar chiar și legământul davidic) ne revelează că și această funcție este mesianică și ca Mesia va fi marele împărat, descendent al lui David. Înțelegem că deși poporul a greșit când a cerut un rege, instaurarea regalității era în planul lui Dumnezeu. Ea reprezenta o funcție mesianică și Domnul își descoperă încă din Lege intenția de a ridica un împărat în Israel (vezi Deut. 17:14-20). Și într-adevăr, totul în Samuel pare să graviteze în jurul conceptului de împărat, și astfel cartea ne prezintă: contextul în care a fost instaurată regalitatea, alegerea și confirmarea împăratului, lepădarea primului împărat, alegerea și confirmarea unui nou împărat, pregătirea și modelarea noului împărat, lucrarea și ascensiunea noului împărat, căderea acestuia și consecințele ei, reabilitarea sa și sfârșitul domniei sale.</p> <p>Se ridică următoarele întrebări: nu era oare suficientă funcția de Mare Preot? Ce aduce nou funcția de împărat? De ce este regalitatea instaurată așa târziu după instaurarea preoției?</p> <p>Observăm apoi că în 1&2 Împărați toți împărații sunt comparați cu David și că aproape nimeni nu a fost ca el. David nu este doar al doilea împărat al lui Israel, dar el este marele împărat, modelul pe care l-a dăruit Dumnezeu pentru întreaga istorie avea să urmeze după el. Să fie 1&2 Samuel cursul despre leadership dăruit de Dumnezeu omenirii? Iată întrebări la care vom încerca să răspundem pe parcursul studiului acestei cărți.</p>
<p><u>1&2 Împărați</u> Decăderea progresivă a lui Israel de-a lungul istoriei în ciuda minunatelor resurse dăruite</p>	<p>Dar după ce avem instaurată regalitatea, după ce Domnul ne revelează profilul marelui lider și zugrăvește o nouă funcție mesianică (cea de împărat) ce mai urmează? Ce aduce nou în revelația progresivă 1&2 Împărați?</p> <p>În prima parte a cărții avem zidirea templului. Cortul este înlocuit cu un Templu. De ce face Domnul acest lucru și de ce îl face tocmai acum? Templu conservă 100% funcția Cortului sau adaugă și funcții noi? De ce împăratul este cel responsabil cu zidirea templului, și de ce acesta nu putea fi un om al sângelui ca David și a trebuit să fie un fiu al păcii ca Solomon?</p> <p>David a avut inițiativa zidirii templului (intuind astfel următoarea etapă</p>

<p>de Domnul și lepădarea acestuia.</p>	<p>din planul lui Dumnezeu) deoarece nu dorea ca a sa casă și funcție să umbrească gloria Adevăratului Împărat care ședea între heruvimi. Oare aceasta să fie explicația trecerii de la Cort la Templu? Totuși, există vreun element teologic nou revelat în această tranziție?</p> <p>Există vreo paradigmă mesianic-profetică în această perioadă istorică?</p> <p>Urmează apoi o istorie a decăderii Împăraților și a poporului condus de aceștia, decădere care se sfârșește tragic prin robia asiriană și robia babiloniană. Ce elemente specifice descoperim în această secvență a revelației?</p> <p>Observăm că în nici o altă carte a Bibliei nu avem prezentată o perioadă istorică așa de mare. Poate aici vrea Domnul să ne învețe despre legăturile dintre generații, despre modul în care o sămânță teologică dintr-o generație poate rodi cu putere în generațiile următoare, despre modul în care decizii luate și fapte făcute de anumiți oameni pot aduce consecințe asupra vieții spirituale a generațiilor viitoare.</p> <p>Importanța împăratului în poporul lui Dumnezeu pare să fie și ea o temă centrală, inima poporului mergând mai mereu după inima împăratului. Oare să fie accentuată importanța funcției regale pregătită de cartea Judecători și descoperită în cartea Samuel?</p> <p>Observ apoi că o bună parte din carte este dedicată profeților Ilie și Elisei. Oare aici avem detaliată cea de-a treia funcție mesianică, și anume cea de prooroc? Oare aceasta să fie un element de noutate important adus de cartea 1&2 Împărați? Moise vorbise deja despre „un prooroc ca mine”. Dar oare Ilie și Elisei zugrăvesc noi aspecte ale funcției de prooroc? Care ar putea fi acestea?</p> <p>Tema desconsiderării casei Domnului și a modului în care împărații s-au raportat la Marea resursă dăruită de Dumnezeu poporului Său pare a fi iarăși o temă unificatoare a cărții. Un lucru asemănător s-a mai întâmplat în cartea Numeri. De fapt, tragedia dărâmării templului și ducerii în robie, cu care se termină cartea, este o repetare a tragediei păcatului cu voia din cartea Numeri. Dar oare de ce ar repeta Dumnezeu teologia pericolului care ne amenință relația cu Dumnezeu? Oare nu a fost zugrăvit destul de clar în cartea Numeri? Sau poate, autorul vrea să ne demonstreze că pericolul este real chiar după înmulțirea resurselor, chiar după intrarea în țară, chiar după instaurarea regalității și chiar și după înlocuirea Cortului cu Mărețul Templu? Oare inima înșelătoare a omului ar fi putut gândi astfel: acum după intrarea în țară, când poporul are un rege și după ce a fost înălțat și mărețul Templu, resursele sunt atât de mari și Domnul a investit atât de mult în poporul Său încât tragedia din Numeri nu se mai poate repeta! Oare își va putea Domnul alunga poporul Său din minunata-i moștenire și va putea El dărâma minunatul Său Templu?</p> <p>Cartea Împărați ne aduce cu picioarele pe pământ și ne demonstrează că oricât de mari ar fi resursele, pericolul rămâne real și că perseverența în credință este la fel de necesară, și că oricât de mult ar fi investit Domnul în poporul Său El rămâne drept și consecvent în pedepsirea păcatului și a fărâdelegii.</p>
<p><u>Estera</u></p>	<p>Cel rău luptă împotriva împlinirii planurilor și promisiunilor lui Dumnezeu. Pe paginile Scripturii descoperim încercările celui rău să distrugă</p>

<p>Lupta celui rău pentru distrugerea națiunii Israel și suveranitatea lui Dumnezeu în istorie</p>	<p>linia mesianică și poporul Israel. Această luptă atinge un apogeu în cartea Estera. În contextul întoarcerii din robia babiloniană cel rău organizează un veritabil holocaust. Dumnezeu este însă stăpânul istoriei și împiedică punerea în practică a acestuia.</p> <p>Cartea Estera ne ajută să înțelegem ura popoarelor asupra lui Israel și diferitele încercări din istorie de nimicire a acestui neam. Ura celui rău față de Israel este descrisă cel mai clar în Apocalipsa 12, iar spiritul lui Haman își va cunoaște apogeul prin lucrarea lui Anticrist. Conform cărții Zaharia, înainte de a doua venire a lui Mesia, toate neamurile se vor uni împotriva lui Israel și a Ierusalimului. Deci în contextul întoarcerii lui Israel dintr-o nouă robie de tip babilonian (robia spirituală cauzată de respingerea lui Mesia pe care robia babiloniană o prefigura) se va încerca ca în cartea Estera un nou holocaust. Dar ca și atunci, din nou intervenția divină va împiedica împlinirea planului celui rău. În Apocalipsa 12 descoperim cele două mari bătălii duse de cel rău în istorie: încercarea de nimicire a națiunii Israel – sămânța fizică a lui Avraam, (spiritul lui Haman) și încercarea de a determina prin forță lepădarea de credință a martorilor credincioși a lui Dumnezeu - sămânța spirituală a lui Avraam (spiritul cornului celui mic – Antiohus Epifanes din cartea Daniel). Apocalipsa 12 adună adevăruri majore din cartea Esterei și cartea Daniel. Spiritul lui Haman și spiritul cornului celui mic se vor manifesta din nou în istorie și își vor cunoaște apogeul în lucrarea lui Anticrist. Nu putem să nu observăm în secolul 20 o întrupare fără precedent în istorie a spiritul lui Haman (Hitler și regimul nazist) și o întrupare fără concurent în istorie a spiritului cornului celui mic (Stalin și regimul comunist). Oare ce va fi când Anticrist va intra în istorie?</p>
<p><u>Ezra & Neemia</u> Restaurarea</p>	<p>Aceste cărți ne prezintă întoarcerea din robie în cele trei etape. Este o carte a reintrării în Legământ cu Domnul. Templul este rezidit, temelia Cuvântului este reșezată, Ierusalimul este reconstruit, legământul refăcut. Se pare că aceste cărți evidențiază mai bine ca celelalte cărți narative ideea de refacere, de restaurare de reintrare în legământ cu Domnul.</p> <p>Din perspectiva faptului că scrierile profetice pornesc de la perioade istorice concrete pentru a construi paradigme profetice, era nevoie ca această perioadă din istoria poporului Israel să fie relatată în cartea sfântă. Paradigma profetică fundamentală este construită pe tiparul întoarcerii din robia babiloniană. Cartea Isaia creionează cu claritate această paradigmă. Istoria concretă cuprinde următoarele elemente: Israel îl respinge pe Domnul și profeții Săi, Ierusalimul este distrus și poporul este dus în robia babiloniană. După o perioadă, Israel se întoarce la Domnul și este eliberat din robie și readus în moștenire. Această secvență istorică reprezintă o paradigmă profetică pentru o istorie viitoare care cuprinde următoarele elemente: Israel îl va respinge pe Mesia, Ierusalimul va fi distrus și poporul va cădea într-o mare împietrire. Într-un final, îl va plânge pe Cel ce L-a străpuns și se va reîntoarce în brațele Domnului.</p> <p>Era deci nevoie de relatarea întoarcerii din robia babiloniană pentru ca paradigma profetică fundamentală a profețiilor să poată fi creionată pornind de</p>

	<p>la o secvență concretă din istorie.</p> <p>Ba mai mult aceste cărți ne descoperă că minunatele promisiuni pentru Israel ce trebuiau conform profețiilor să se împlinescă în momentul reîntoarcerii din robia babiloniană nu s-au împlinit încă. Astfel, înțelegem ca va fi o nouă robie de tip babilonian, și de-abia în momentul eliberării din această nouă robie se vor împlini minunatele promisiuni din profeții cu privire la Israel.</p> <p>Observăm că privind cărțile narativ istorice prin lentila profetică descoperim în ele paradigme mesianice și minunate tipare profetice. Nu este întâmplător faptul că în canonul ebraic cărțile narativ istorice de la Iosua la 2 Împărați erau intitulate profeții timpurii.</p>
<p><u>1&2 Cronici</u></p> <p>Rezumat și concluzii</p>	<p>Dacă Geneza este primul curs din revelația istorică, Cronici pare a fi ultimul. Dacă Geneza este o introducere la Vechiul Testament și anunță temele ce vor fi dezvoltate de acesta, Cronici este o concluzie și adună temele deja prezentate. Este foarte important să observăm că această carte începe cu Adam și se termină cu edictul lui Cir pentru întoarcerea lui Israel din robia babiloniană.</p> <p>Ea cuprinde deci toată revelația istorică ce a început cu Adam în Genesa și s-a încheiat cu întoarcerea din robie în Ezra și Neemia. Este concluzia revelației istorice și poate chiar a Vechiului Testament însuși. Autorul cărții Cronici vrea să se asigure că am înțeles că revelația istorică are o unitate și o progresie și subliniază și adună temele principale ale acesteia.</p>

Am făcut o mică incursiune prin Vechiul Testament încercând să surprindem în anumite părți logica revelației progresive a lui Dumnezeu în cărțile istorice și să emitem ipoteze în multe părți cu privire la această logică și la specificul fiecărei cărți istorice în parte. Aș dori să poposim puțin și în cărțile profetice, pentru a deschide o posibilă perspectivă pentru studierea și abordarea cărților profetice. Pentru aceasta vom așterne pe hârtie câteva gânduri din cărțile Isaia, Ieremia și Ezechiel.

Profetul Isaia apare în primul grup de profeți din cartea sfântă și cartea are o importanță pentru înțelegerea celorlalte cărți profetice. Cartea Isaia creionează cu claritate paradigma profetică fundamentală, paradigmă reluată aproape în toate celelalte cărți profetice. Profețiile din a doua parte a cărții sunt rostite cu privire la întoarcerea din robie a poporului Israel. Isaia profetește că după ce Israel va fi dus în robia babiloniană din pricina fărădelegii lui, va fi răscumpărat de Domnul și adus din nou în țară și binecuvântat în urma pocăinței lui. Aceasta este secvența de istorie pe care Isaia își construiește tiparele mesianice. În această secvență din istoria lui Israel avem trei elemente:

- a) **cauza robiei:** fărădelegea lui Israel
- b) **pedeapsa:** perioada robiei
- c) **restaurarea lui Israel în urma pocăinței.**

Dar aceste trei elemente din istoria imediată a lui Israel alternează cu alte trei elemente care se suprapun pe primele trei, dar par să nu vizeze istoria imediată a poporului evreu. Aceste

trei noi elemente sunt:

- a) Israel muștrat pentru *respingerea lui Mesia*
- b) Israel părăsit de Domnul pentru o vreme, *vreme în care Neamurile manifestă o receptivitate fără precedent în istorie față de Domnul* și lucrarea Robului Său.
- c) Israel este restaurat *într-un mod glorios* împreună cu creația și *pentru totdeauna*, restaurare ce amplifică receptivitatea Neamurilor față de Domnul.

Când privim la perioada din istoria ulterioară a lui Israel, descoperim că poporul a fost dus în robia babiloniană (586 î.H.) din pricina păcatului pentru 70 de ani și apoi readus în moștenire de Domnul în urma pocăinței sale. Dar sunt trei elemente fundamentale din profețiile lui Isaia care nu se împlinesc în această perioadă. Israel într-adevăr respinge pe trimisul (trimișii) Domnului (Ieremia), dar nu pe Mesia. Israel este dus în robie, dar în această perioadă au loc minunatele treziri spirituale printre Neamuri despre care a profetizat Isaia. Israel este readus în țară în urma pocăinței, dar reabilitarea sa nu este pentru totdeauna și nu cunoaște nici pe de parte gloria reabilitării pe care o găsim descrisă în profețiile lui Isaia. Înseamnă acest lucru că Isaia a fost un profet mincinos? Nicidecum! Profețiile s-au împlinit în mic în contextul robiei babiloniene și își vor găsi împlinirea pleneră mai târziu în istorie. Înțelegem că istoria robiei babiloniene reprezintă de fapt un tipar mesianic. Și o parte din acest tipar mesianic s-a și împlinit în istorie. Mesia a venit la ai Săi, iar ai săi nu l-au primit. Israel a căzut într-o cruntă împietrire, iar în această perioadă Neamurile manifestă o **receptivitate** fără precedent în istorie față de Creator și Trimisul Său. Urmează ca să se împlinescă și al treilea element din paradigma mesianică creionată de Domnul. Israel, spune Pavel, se va întoarce la Domnul și ce va fi întoarcerea lor decât înviere din morți?

Acest tipar mesianic construit pe secvența istorică ce cuprinde întoarcerea lui Israel din robia babiloniană este reluat de aproape toți profeții Vechiului Testament. De regulă glisarea profetică are loc astfel: profetul vorbește despre întoarcerea lui Israel din robia babiloniană și pe nesimțite glisează în întoarcerea lui Israel din a „doua robie babiloniană” ce va avea loc la sfârșitul istoriei.

Cartea Isaia așează cu claritate paradigma profetică fundamentală:

- 1 Israel îl va respinge pe Mesia
- 2 Mesia va suferi, va muri și va învia
- 3 Israel este părăsit de Domnul și cade în împietrire
- 4 Neamurile manifestă o receptivitate fără precedent față de Domnul și Robul Său
- 5 Israel se va întoarce la Domnul și va fi reabilitat pentru totdeauna
- 6 Multe Neamuri se vor întoarce împreună cu el la Domnul
- 7 Pedepsirea vrăjmașilor Domnului
- 8 O creație restaurată

Ceilalți profeți reiau această paradigmă fundamentală, dar adaugă și elemente noi. Am putea de exemplu, emite ipoteza că Ieremia reia această paradigmă și o privește prin lentila legământelor.

Astfel, Marele element de noutate adus de Ieremia este că atunci când Israel se va întoarce din robia babiloniană (a doua, cauzată de respingerea lui Mesia), el va intra în relație cu Domnul dar pe baza unui legământ nou în care fiecare va cunoaște pe Domnul și Domnul nu își

va mai aduce aminte de fărădelegile lor. Dacă suntem consecvenți cu exegeza cap. 30-33 din Ieremia vom descoperi că Noul Legământ a fost promis lui Israel în contextul întoarcerii sale din marea robie de tip babilonian. Nu la întâmplare ne spune Pavel că ei au făgăduințele. Faptul că Neamurile se vor bucura de Noul Legământ înainte de marea pocăință a lui Israel de la sfârșitul istoriei a fost o mare taină. Așa se explică versetele scrise de Pavel în Efeseni cap.3:2-7:

"2. Dacă cel puțin ați auzit de isprăvnicia harului lui Dumnezeu, care mi-a fost dată față de voi.

3. Prin descoperire dumnezeiască am luat cunoștință de taina aceasta, despre care vă scrisei în puține cuvinte.

4. Citindu-le, vă puteți închipui priceperea pe care o am eu despre taina lui Hristos,

5. care n-a fost făcută cunoscută fiilor oamenilor în celelalte veacuri, în felul cum a fost descoperită acum sfinților apostoli și proroci ai lui Hristos, prin Duhul.

6. Că adică Neamurile sunt împreună moștenitoare cu noi, alcătuiesc un singur trup cu noi și iau parte cu noi la aceeași făgăduință în Hristos Isus, prin Evanghelia aceea,

7. al cărei slujitor am fost făcut eu, după darul harului lui Dumnezeu, dat mie prin lucrarea puterii Lui."

Mergând mai departe am putea emite ipoteza că Ezechiel privește paradigma profetică fundamentală creionată de Isaia prin lentila Templului și a slavei Domnului. Fără să intrăm în detalii, este evident că întoarcerea lui Israel din noua robie de tip babilonian va fi acompaniată de inaugurarea unui nou Templu. Aproape fiecare profet reia această paradigmă, dar și adaugă un element nou. De exemplu, Mica ne spune locul în care se va naște Mesia, Zaharia ne descoperă că pocăința lui Israel va fi precedată de încercarea Neamurilor de a distruge Ierusalimul și Israelul, Maleahi ne anunță că lucrarea lui Mesia va fi precedată de lucrarea unui mare proroc și tot așa.

Cred că este important să observăm în acest moment că Vechiul Testament este cartea în care Dumnezeu:

1. ne vorbește despre Sine
2. ne vorbește despre relația Sa cu omul
3. ne vorbește despre planul Său de restaurare a Universului.

Toate cele trei elemente sunt o prioritate în Vechiul Testament. Vechiul Testament nu este doar o carte a revelației de Sine a lui Dumnezeu. Ea nu ne comunică doar cum este Dumnezeu, dar ne învață și despre relația omului cu Dumnezeu (cum se intră în această relație, cum se poate rămâne, condiții, resurse, pericole etc.).

Vechiul Testament ne revelează și planul istoric de restaurare a Universului, plan care îl are în centru pe Mesia. Cărțile profetice îl revelează pe Domnul și ne readuc în atenție adevărurile despre relația Sa cu omul revelate în Lege (leitmotivul mesajului profeților este întoarcerea la Lege!), dar au și funcția de a ne descoperi fațete noi din planul de restaurare a Universului, plan care îl are în centru pe Mesia. De aceea, atunci când studiem profeții este înțelept să avem în minte această întrebare: ce elemente noi adaugă cartea paradigmei profetice de bază, ce informații noi despre profilul și lucrarea lui Mesia ne revelează profetul?

În lumina tuturor lucrurilor spuse până acum, observ că metafora „fluviu” surprinde mai bine revelația progresivă a Vechiului Testament decât imaginea cu jocul de puzzle prezentată la

început.

Jocul de puzzle ne sugerează niște piese disparate care trebuie adunate și armonizate. Metafora "fluviu" oglindește mai bine ideea de progresie. Fiecare carte urmează altei cărți preluând și dezvoltând elemente din cartea din care izvorăște. Acest fluviu dă naștere la afluenți (de exemplu cărțile profetice) sau la minunate lacuri (de exemplu cărțile poetice).

În aceste pagini am creionat o abordare a studiului Vechiului Testament. Această abordare are la bază premisa unei revelații progresive și coerente de-a lungul Vechiului Testament. De asemenea, am creionat și o posibilă imagine de ansamblu a Vechiului Testament, imagine construită din perspectiva acestei abordări. Este important să specificăm faptul că această imagine de ansamblu conține multe întrebări (fără răspuns deocamdată) și ipoteze care trebuie verificate printr-un studiu atent al fiecărei cărți în parte. Este o structură flexibilă a Vechiului Testament deschisă la noi semnificații și noi perspective. Nu este nicidecum ceva 100% sigur și bătut în cuie, dar această perspectivă ne ajută să studiem mai în profunzime cărțile din Vechiul Testament. Acum începem studiul cărții Samuel. Nu ne vom mulțumi să analizăm conținutul cărții și să redescoperim principiile fundamentale ale Evangheliei în această carte, ci ne vom aminti că ea apare într-un moment precis în cadrul unei revelații progresive. Ne vom întreba deci care este legătura cu revelația istorică precedentă și cu cea ulterioară și vom încerca să identificăm elementele noi ale revelației evidențiate de această carte. Marile întrebări care ne vor ghida exegeza noastră vor fi: de ce a fost inclusă cartea Samuel în revelația progresivă a lui Dumnezeu? Care sunt elementele care o fac să fie unică în Scriptură? Cu ce am fi păgubiți dacă această carte ar fi lipsit din canon?